

zák. — k úmluvě o paušalování odměny za práci přes čas, bylo by předčasné a po případě i zbytečné zrušovati rozsudek prvního soudu jen z důvodu, že první soud neučinil zjištění v příčině výše této odměny.

Čís. 10227.

K uplatňování nároku na zrušení kupní smlouvy pro zkrácení přes polovici ceny obecné (§ 934 obč. zák.) se nevyhledává, by ten, kdo nárok uplatňuje, již smlouvu zcela splnil.

(Rozh. ze dne 11. října 1930, Rv I 1646/29).

Žalobce koupil od žalovaného pianino za 4.000 Kč. Tvrdě, že nemá ani poloviční cenu, domáhal se podle § 934 obč. zák. zrušení kupní smlouvy a vrácení toho, co na kupní cenu již zaplatil. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Soudy nižších stolic zamítly žalobu, ježto prý žalobce zaplatil na kupní cenu jen 1.000 Kč a ježto smluvník může nárok na zrušení smlouvy podle § 934 obč. zák. uplatnit jen, když již splnil své povinnosti. Soudy nižších stolic opíraly se patrně o rozhodnutí čí. 2499 a 8498 sb. n. s., v nichž vyslovena zásada, že ten, kdo chce namítati, že jest zkrácen přes polovici ceny, může tak učiniti teprve, až sám splní smlouvu. Obě tato rozhodnutí vycházela ze slovního výkladu § 934 obč. zák., který praví: »Neobdržela-li jedna strana ani polovici toho, co druhé straně dala«, a nikoli: » co druhé straně má dáti atd.«. Naproti tomu bylo však v rozhodnutí čí. 5453 sb. n. s., kdež byla řešena otázka, zda lze nárok ze zkrácení přes polovici obecné hodnoty uplatňovati pouhou námitkou proti žalobě o plnění, uvažováno, zda slovní výklad § 934 obč. zák. odpovídá jasnému úmyslu zákonodárce (§ 6 obč. zák.), a bylo z materiálů k občanskému zákonu (Offner: Protokoly II. str. 76—78, 88 a 89, 559 a násl.) ve shodě s převážnou částí právnické literatury dovozeno, že redaktoři chtěli považovati samu smlouvu za nezákonnou a odporovatelnou, a že proto lze usuzovati, že ponechali text zákona podle původního doslovu jen proto, že vycházeli z předpokladu, že strana sezná pravou cenu pravidelně až po splnění smlouvy, ale že nemínili stanoviti bezpodmínečně jako podmínku nároku podle § 934 obč. zák. také splnění smlouvy tím, kdo chce tento nárok uplatnit. K bližšímu vysvětlení jest uvést, že právní předpisy o nárocích pro zkrácení přes polovici obecné ceny byly v t. zv. původním návrhu občanského zákoníka umístěny jako §§ 163—165 v páté hlavě třetího dílu (viz Offner: Protokoly I str. CIV), tedy mezi předpisy o smlouvě směnné a že při směnné smlouvě není tak častým případ, že jedna strana plní

dříve, než druhá, jakž bývá při koupi, při níž jest rozšířen útvar koupě na úvěr nebo na splátky, a že v následující hlavě původního návrhu o kupní smlouvě (hlava šestá dílu třetího) bylo v § 185 odkázáno na předpisy o směnné smlouvě. § 163 původního návrhu zněl: »Hat aber ein Teil nicht einmal die Hälfte dessen, was er dem Anderen gegeben hat, von diesem am Werte erhalten« atd. Z materiálií k občanskému zákonu jest pak patrné, že při dalších poradách o § 163 nepřišla vůbec v úvahu otázka, zda uplatnění nároku pro zkrácení přes polovici jest vázáno podmínkou předchozího splnění smlouvy. Z pouhého užití minulých časů nelze ještě podle § 6 obč. zák. usuzovati na tento úmysl zákonodárcův. Proto na pouhý slovní výklad nelze se při výkladu nynějšího § 934 obč. zák. zcela spoléhati. Ovšem v rámci tohoto sporu netřeba řešiti všeobecně otázku, zda lze bezpodmínečně, při každém druhu oboustranné smlouvy, podati žalobu podle § 934 obč. zák. před splněním smlouvy tím, kdo uplatňuje nárok podle § 934 obč. zák., ježto může jíti o případy po skutkové stránce naprosto nestejnorodé, jakž tomu svědčí na př. případ, o němž jedná rozhodnutí Gl. U. čís. 2621 nová řada. Ale je-li případ takový, že jde o kupní smlouvu, kterou prodatel již splnil, a že lze již posouditi, jakou peněžní hodnotu má jeho plnění, a jde-li již jen o to, by kupitel platil nebo doplatil kupní cenu, tedy konal plnění, jehož cenu netřeba teprve vyšetřovati podle zásad §§ 304 a násl. obč. zák., nelze seznati, proč by měl žalobce plniti smlouvu, kterou platné právo uznává za nezákonnou a odporovatelnou a proti jejímž účinkům chce ho zákon chrániti, proč by měl konati platy jen pro forma, nikoli proto, by plat zůstal navždy v rukou prodavatelových. S tímto názorem souhlasí i převážná část právní vědy, citované v rozhodnutí čís. 5453 sb. n. s., a stačí příkladmo poukázati jednak na Ungra (System II díl, str. 495, pozn. 7), který neshledává důsledným, by rescissibilní smlouva měla býti nejprve splněna a hned na to rescindována, a dále na Ehrenzweiga (System II/1 § 325), který vyslovuje tutéž zásadu (srovnej vydání z roku 1928 str. 239 a vydání z roku 1920 str. 220, pozn. 19, kdež praví, že jest samozřejmým, že žaloba jest přípustná před splněním). Nelze tedy žalobu, o níž jde, zamítnouti prostě proto, že žalobce jako kupitel nedoplatil žalovanému za pianino 3.000 Kč. Bylo proto podle §§ 496 čís. 3 a 513 c. ř. s. k dovolání rozhodnouti tak, jak se stalo. Věcí odvolacího soudu bude, by se obíral otázkami, zda jsou tu ostatní podmínky nároku podle § 934 obč. zák., zejména, zda vůbec došlo ke zkrácení přes polovici obecné ceny a zda jde o pomocný obchod, čímž vším se odvolací soud neobíral a při svém právním názoru ani obírat nemusil.

Čís. 10228.

Blankosměnku, jež byla splatnou za působnosti směnečného řádu ze dne 25. ledna 1850, čís. 51 ř. zák., jest posuzovati podle tohoto řádu, třeba byla vyplněna teprve za platnosti směnečného zákona ze dne 13. prosince 1927, čís. 1 sb. z. a n. na rok 1928.